

ISSN 2524-0455

Актуальні проблеми інноваційної економіки

ACTUAL PROBLEMS OF INNOVATIVE ECONOMY

№ 1/2018

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ»

Науковий журнал

(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Міністерства юстиції України серія КВ № 21710-11610Р від 13.10.2015 р.).

Журнал включений до Переліку друкованих наукових фахових видань
в галузі економічних наук наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2016 № 820

Міжнародний Центр періодичних видань (ISSN International Centre, Париж) включив
журнал до міжнародного реєстру періодичних засобів масової інформації
і надав йому числовий код міжнародної ідентифікації: ISSN 2524-0455 (Print).

Журнал індексується в Міжнародній наукометричній базі Index Copernicus International

Видається мовами: українською, російською, англійською, 4 номери на рік.

Засновник і видавець:

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка (ХНТУСГ).

Головний редактор:

Корнієцький О.В., д-р. екон. наук,
доц. (м. Харків)

Редакційна колегія:

Амосов О.Ю., д-р. екон. наук, проф. (м. Харків);

Васильєв А.Й., д-р. екон. наук, проф. (м. Харків);

Вальдемар Іздебські, д-р. екон. наук, проф.
(м. Варшава, Польща);

Галушко В.П., д-р. екон. наук, проф.,
чл.-кор. НААН (м. Київ);

Гридін О.В., відповідальний секретар (м. Харків);

Гудзь О.Є., д-р. екон. наук, проф. (м. Київ);

Гануш Г.І., д-р. екон. наук, проф.,
чл.-кор. НАН Білорусі (м. Мінськ, Білорусь);

Даниленко В.В., технічний редактор (м. Харків);

Кваша С.М., д-р. екон. наук, проф.,
акад. НААН (м. Київ);

Красноруцький О.О., д-р. екон. наук, проф.,
заступник головного редактора (м. Харків);

Левкіна Р.В., д-р. екон. наук,
доц. (м. Харків);

Маренич Т.Г., д-р. екон. наук, проф. (м. Харків);

Онегіна В.М., д-р. екон. наук, проф. (м. Харків);

Перебийніс В.І., д-р. екон. наук, проф. (м. Полтава);

Саблук П.Т., д-р. екон. наук, проф.,
акад. НААН (м. Київ);

Стецюк П.А., д-р. екон. наук, проф. (м. Київ);

Станлей Томпсон, професор (Колумбія, США);

Шинкаренко В.Г., д-р. екон. наук, проф. (м. Харків);

Яцек Скудларські, к-т. сільськогосп. наук (PhD)
(м. Варшава, Польща).

Editor in Chief:

Kornietskiy O.V., Dr.Sc.,
Associated Professor (Kharkiv)

Editorial Board:

Amosov O.Y., Dr.Sc., prof., (Kharkiv);

Vasiljev A.Y., Dr.Sc., prof., (Kharkiv);

Waldemar Izdebski, Dr. Hab., prof.,
(Warsaw, Poland);

Galushko V.P., Dr.Sc., prof., corresponding
member of NAAS (Kyiv);

Gridin O.V., executive secretary (Kharkiv);

Hudz' O.Y., Dr.Sc., prof., (Kyiv);

Ganush G.I., Dr.Sc., prof.,
corresponding member of NASB (Minsk, Belarus);

Danylenko V.V., technical editor (Kharkiv);

Kvasha S.M., Dr.Sc., prof.,
academician of NAAS (Kyiv);

Krasnorutskyy O.O., Dr.Sc., prof.,
deputy editor, (Kharkiv);

Levkina R.V., Dr.Sc.,
Associated Professor (Kharkiv);

Marenych T.G., Dr.Sc., prof., (Kharkiv);

Onegina V.M., Dr.Sc., prof., (Kharkiv);

Perebyinis V.I., Dr.Sc., prof., (Poltava);

Sabluk P.T., Dr.Sc., prof.,
academician of NAAS (Kyiv);

Stetsyuk P.A., Dr.Sc., prof., (Kyiv);

Stanley R. Thompson, prof., (Columbus, USA);

Shinkarenko V.G., Dr.Sc., prof., (Kharkiv);

Jacek Skudlarski, PhD (AG-Sciences)
(Warsaw, Poland).

Адреса редакції:

Україна, 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44, каб. 309.

Тел.: (057) 7-164-168; (057) 7-164-154, E-mail: apie@ukr.net

Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного технічного університету
сільського господарства імені Петра Василенка. Протокол № 7 від 29.03.2018 р.

Підписано до друку 30.03.2018 р.

Формат 60×84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Book Antiqua. Офсетний друк.

Умовн. друк. арк. — 9,9. Наклад — 300 прим. Зам. № __.

Видавництво ТОВ «Смугаста типографія» Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК № 4863 від 12.03.2015 р.
61002, м. Харків, вул. Чернишевська, 28 А Тел.: (057) 754-49-42 e-mail: zebra-zakaz@mail.ru

ISSN 2524-0455

© Журнал «Актуальні проблеми інноваційної економіки», 2018

«Актуальні проблеми інноваційної економіки»

науковий журнал

№ 1 / 2018

ЗМІСТ

Механізми стабілізації інноваційного розвитку соціально-економічних систем

КОВТУНОВ О.В., ЛОПАТНЮК Л.А., КУЛАНА И.В. Экономические аспекты понятия инновационный потенциал сельскохозяйственных предприятий.....	5
ГІРЖЕВА О.М., БІРЧЕНКО Н.О. Методи фінансування ризику діяльності підприємства.....	10
ТЕТЕРИНЕЦ Т.А., СИНЕЛЬНИКОВ В.М. Экологический императив – основа устойчивого развития сельского хозяйства Беларуси.....	14
КОВАЛЬОВА О.В. Роль і значення структурної політики у функціонуванні системи регулювання економіки	22

Потенціал інноваційного розвитку соціально-економічних систем

НІЩЕНКО В.С., ГАВРИШ В.І., ЗАХАРЧЕНКО О.В. Модель оптимізації мережі вищих навчальних закладів в Україні.....	31
KRASNORUTSKYY O. O., ZAITSEV Yu. O., VLASENKO T. A. Improvement of personnel qualifications at the public institutions.....	45
ОРЕЛ А.М. Стратегічні підходи щодо активізації виробничої діяльності в сільськогосподарському машинобудуванні.....	53

Взаємодія суб'єктів інноваційної діяльності в соціально-економічних системах

ОРЕЛ В.М. Оцінка та перспективи розвитку ринку м'яса в Херсонській області.....	59
ЧЕРКАС Н.І. Розвиток мережевих зв'язків Індустрії 4.0	66

Менеджмент інноваційного розвитку та інновації в управлінні соціально-економічними системами

КОРНІЄЦЬКИЙ О.В. Значення логістичних систем контролю в системі управління	73
ПОНОМАРЬОВ О.С. Методологічні принципи побудови механізмів управління інноваційно-інвестиційним розвитком суб'єктів агробізнесу.....	79
КАНЦЕДАЛ Н. А., ПОНОМАРЕНКО О. Г. Наукове обґрунтування складових облікової політики щодо дебіторської заборгованості.....	87

«Actual problems of innovation economy»

the scientific journal

№ 1 / 2018

CONTENT

Mechanisms of socio-economic systems innovative development stabilizing

KOVTUNOV O.V., LOPATNYUK LA., KULANA I.V.

Economic aspects of the concept of innovative potential of agricultural enterprises..... 5

GIRZHEVA O., BIRCHENKO N. Methods of financing the enterprise risk..... 10

TSETSIARYNETS T.A., SINELNIKAU U.M. Ecological imperative –
a basis of sustainable development of agriculture of Belarus..... 14

KOVALOVA O.V. The Role and importance
of structural policy in the system of economic regulation..... 22

Potential of socio-economic systems innovative development

NITSENKO V., HAVRYSH V., ZAKHARCHENKO O.

Model for optimizing the network of higher education institutions in Ukraine 31

KRASNORUTSKYY O. O., ZAITSEV Yu. O., VLASENKO T. A.

Improvement of personnel qualifications at the public institutions 45

OREL A.M. Strategic approaches to intensifying production
activity in agricultural machinery 53

Interaction of innovative activity subjects in socio-economic systems

OREL V.M. Assessment and prospects of the meat market in Kherson region..... 59

CHERKAS N.I. Network connections development in the Industry 4.0 66

Management of innovative development and innovations in the management of socio-economic systems

KORNIYETSKII O.V. Value of logistic control systems in the control system..... 73

PONOMAREV A.S. Methodological principles of construction of mechanisms
of management of innovative-investment development of agribusiness entities..... 79

KANTSEDAL N., PONOMARENKO O. Scientific substantiation
of components of accounting policy regarding accounts receivable..... 87

КАНЦЕДАЛ Н. А., кандидат економічних наук, доцент,
ПОНОМАРЕНКО О. Г., кандидат економічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СКЛАДОВИХ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Канцедал Н. А., Пономаренко О. Г. Наукове обґрунтування складових облікової політики щодо дебіторської заборгованості.

У статті здійснено наукове обґрунтування складових облікової політики щодо дебіторської заборгованості з метою подальшої генерації релевантного змісту регламентних документів на рівні держави та окремого підприємства. Застосовуючи методи діалектичного пізнання, абстрактно-логічний та аналізу і синтезу, систематизовано науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених з проблематики побудови раціональної облікової політики. Доведено, що найбільшу наукову цінність становлять пропозиції з використання методу моделювання складових оптимальної облікової політики (у тому числі і щодо дебіторської заборгованості) на підставі поєднання її обов'язкової (імперативні норми та методи обліку) та варіативної компоненти.

Ключові слова: облікова політика, дебіторська заборгованість, резерв сумнівних боргів, наказ про облікову політику.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В Україні державна регламентація бухгалтерського обліку історично превалює над можливістю його регулювання професійними об'єднаннями, тобто регулювання обліку на рівні окремого суб'єкта першочергово вимагає дотримання імперативних норм, а у випадку їх відсутності – допускає застосування професійного судження.

Професійне судження бухгалтера як спосіб вираження власної думки поза нав'язаними нормативами широко визнане у англomовних країнах і проявляється в умінні знаходити способи достовірного відображення реального стану господарюючого суб'єкта. В національній практиці ведення обліку такий підхід сприймається переважно негативно, що призводить до ігнорування можливості використання облікової політики як ефективного інструмента управління.

Саме тому питання формування оптимального варіанту облікової політики підприємства, його структурних складових, дотепер залишається актуальним. Зокрема, обґрунтований вибір складових облікової політики щодо дебіторської заборгованості крім зміцнення розрахунково-платіжної дисципліни, забезпечить ефективне прогнозування майбутніх результатів

діяльності підприємства й аналітичних показників стану активів на основі минулих подій та дозволених альтернативних облікових методик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Усвідомлення наукових позицій дисертантів за результатами аналізу електронних ресурсів бібліотеки ім. Вернадського дає підстави розподілити доробок вчених на дві групи за ознакою охоплення предметної області дослідження: роботи, що в цілому присвячені формуванню облікової політики та дослідження методології обліку заборгованості з розрахунків з акцентом на розкритті альтернативних рішень у обліковій політиці підприємства.

У дисертації Житного П. Є. (м. Київ, ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана», 2009 р.) запропоновано концепцію формування облікової політики суб'єктів економічної діяльності; визначено і теоретично обґрунтовано специфіку розвитку бухгалтерського обліку та формування облікової політики в умовах злиття фінансового й промислового капіталу; обґрунтовано методологічні засади формування облікової політики, які базуються на концепції капіталу та його збереженні [6].

Євдокимов В. В. (м. Київ, ДАСОА Держкомстату України, 2005 р.) обґрунтував роль моделювання при формуванні облікової політики. Вибір облікової політики, на думку автора, повинен здійснюватися на основі моделювання, що включає дані бухгалтерського обліку, статистичного дослідження, маркетингову інформацію. Центальною ланкою такого моделювання є система обліково-аналітичного забезпечення [4].

Найбільш суттєвими положеннями наукової новизни роботи Барановської Т. В. (м. Київ, Національний аграрний університет, 2005 р.) [1] є концепція, яка передбачає диференціацію складання та подання звітності і формування облікової політики підприємств; загальна модель, що визначає порядок, суб'єкти та етапи розробки облікової політики; пропозиції з використання Положення про облікову політику, його будови; форма документу з удосконалення розкриття інформації про облікову політику у фінансовій звітності.

Охрамович О. Р. (м. Київ, Київський національний університет ім. Вадима Гетьмана, 2005 р.) [10] запропонував доповнити форму № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» новим розділом «Облікова політика підприємства», обґрунтовано необхідність розробки П(С)БО «Облікова політика підприємства» і запропоновано його структуру у розрізі розділів (Загальні положення, Формування облікової політики, Зміна облікової політики, Розкриття облікової політики, Додатки).

Позицію розширення регламентів нормативно-правового регулювання облікової політики підтримує й Супрунова І. В. (м. Житомир, Житомирський державний технологічний університет, 2010 р.) [13], що обґрунтовує необхідність скорочення варіативності методів організації бухгалтерського обліку й застосування професійного судження бухгалтера.

Розкриття організаційно-методичних положень облікової політики саме щодо заборгованості з розрахунків здійснено у дисертаційному дослідженні Власової І. О. (м. Київ, Національний аграрний

університет, 2005 р.) [3].

Огляд зарубіжних видань з даної проблематики дозволяє зробити висновок про превалювання наукових положень з використання елементів облікової політики виключно для складання звітності над положеннями узгодження нормативних засад і практики обліку окремих об'єктів.

Сандей Адебайо Алаємі, викладач кафедри бухгалтерського обліку Університету Аделеке (Нігерія) розглядає вплив положень облікової політики на процеси аналізу та інтерпретації показників фінансової звітності [16, с. 190]. Приоритетними групами користувачів звітності автор визнає власників та потенційних інвесторів. Три узагальнені області їх інформаційних потреб для задоволення економічних інтересів: фінансовий стан, ефективність діяльності, окупність і доцільність можливих інвестицій. Основним напрямом удосконалення форм звітності (баланс, звіт про прибутки і збитки, звіт про рух грошових коштів) науковець вважає введення додаткових статей, що репрезентують положення облікової політики за двома сценаріями: нормативна і позитивна теорія обліку [16 с. 192].

Сертифікований аудитор та технічний менеджер асоціації Левітт Волмслі Стів Колінз (Великобританія) підсумовує передумови та процедурно описує зміни облікової політики [14]. Автор є противником формального підходу до складання регламентів облікової політики та відображення у ній елементів, що не стосуються практики діяльності конкретної компанії [14]. Керівництво компанії має регулярно здійснювати ревізію положень облікової політики на предмет надання гарантій їх максимальної кореляції з поточними обставинами існування компанії. Якщо ця обставина не враховується, то при зміні облікової політики слід: коротко пояснити чому нові положення більш обґрунтовані; вказати ефект від регулювання не тільки у звітному але й у базисному періоді.

Особливо цінними з позиції відповідності обраному напрямку (облікова політика підприємств агробізнесу) є

дослідження групи латвійських вчених [15]. Ці автори зазначають, що основною розробки облікової політики сільськогосподарських суб'єктів підприємництва має стати теорія агентів (скерованість на максимальне задоволення інтересів користувачів звітності) та теорія передачі сигналів (підкреслює надійність інформації) [15]. Авторами побудована модель, що відображає взаємозв'язок між факторами впливу на облікову політику агроформувань (тип облікової політики, специфіка діяльності суб'єктів агропідприємництва, можливість вибору одного з методів бухгалтерського обліку, вимоги інвесторів до фінансової інформації). Корисність розробки загаданої моделі визначається можливістю використання її як «дорожньої карти» складання регламентів облікової політики сільськогосподарськими підприємствами.

Отже, аналіз доробку як вітчизняних так і зарубіжних вчених виявив приріст наукових знань у області урахування специфіки сільськогосподарського виробництва при формуванні облікової політики для максимальної репрезентативності форм фінансової звітності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є теоретичне наукове обґрунтування елементів облікової політики щодо дебіторської заборгованості. Це передбачає генерацію доповнень змістовної частини Наказу про облікову політику для посилення ступеню розкриття та релевантності інформації щодо активів у заборгованості для складання й інтерпретації форм фінансової звітності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для вибору оптимального поєднання елементів облікової політики щодо дебіторської заборгованості з розрахунків необхідно з'ясувати, насамперед, саму архітектуру процесу формування облікової політики. Тобто слід визначитися з сутнісними характеристиками системних елементів облікової політики та на процедурному рівні виписати зміст її основного та додаткових регламентів.

Для цього можна скористуватися

методом моделювання. Виділення його етапів, на думку Кубіка В. Д. [7, с. 171] дозволяє зробити висновок, що моделювання вносить варіативність і сприяє вибору оптимальної моделі наказу керівника організації про облікову політику. Аналіз сутності та ролі облікової політики як моделі системи обліку, контролю та економічного аналізу, а в широкому сенсі [7, с. 174] – всієї системи управління економікою підприємства – переконує в тому, що обидві ці системи (причому, перша є підсистемою другий) повинні розвиватися, орієнтуючись на цілі керуючої системи для досягнення необхідного стану об'єкта управління (підприємства).

Власне, модель облікової політики В. Д. Кубіка базується на номенклатурі аспектів облікової політики Н. С. Сахчинської [12]: методичний, організаційний, технічний, податковий, управлінський, аналітичний, міжнародний.

Моделюючи процес організації обліку розрахунків з дебіторської заборгованості І. О. Бурак облікову політику пропонує розкривати за наступною структурою [2, с. 216]: принципи (цілісність, системний підхід, всебічність, динамічність, випереджувальне відображення, системоутворюючі відносини, ритмічність, безпосередність, доцільність); методи (відображення безнадійної дебіторської заборгованості, відображення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, використання рахунків бухгалтерського обліку); процедури (аналіз дебіторської заборгованості за строками непогашення, розподіл простроченої дебіторської заборгованості на групи, створення резерву створення резерву сумнівних боргів).

Предметна область досліджень облікової політики щодо дебіторської заборгованості Т. Єфіменко [5] є вузькою: розглядається регламентація виключно сумнівної дебіторської заборгованості. На підставі порівняльного аналізу методів розрахунку резерву сумнівних боргів для цілей оцінки дебіторської заборгованості, автор обстоює позицію більш жорсткої нормативної регламентації таких процедур. «Поки не буде розроблена та нормативно

закріплена загальноприйнята методика визначення сумнівних боргів, заснована на об'єктивному поєднанні методології отримання облікових і аналітичних показників, створення в бухгалтерському обліку резервів по сумнівних боргах необґрунтовано спотворюватиме фінансові результати організації і негативно впливатиме на ухвалення управлінських рішень зацікавленими користувачами звітності» [5, с. 44].

Позитивно характеризуючи результати наукових досягнень у даному напрямі, слід констатувати, що існуючі підходи до формування й компонування складових облікової політики потребують доопрацювання та системного викладу для отримання цілісно-об'єктної моделі, що враховує можливості альтернативних професійних бухгалтерських рішень та не суперечить основним методологічним засадам обліку. Нормативним підґрунтям для побудови основного регламенту облікової політики в цілому, та положень щодо дебіторської заборгованості зокрема слід вважати «Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства» [8], у п. 2.1 якими визначено обов'язковість висвітлення:

- облікових рішень щодо активів (запаси, необоротні активи, транспортно-заготівельні витрати, МШП, дебіторська заборгованість та інші);

- облікових рішень щодо капіталу й зобов'язань (забезпечення, використання прибутку, підстрочені податкові зобов'язання та інші);

- облікових рішень щодо витрат і доходів (класи рахунків обліку витрат, загально виробничі витрати, доходи від вибуття активів та інші);

- інших рішень, що потребують деталізації (пов'язані сторони, окремий баланс філій, суттєвість звітності, порядок інвентаризації та інші).

Зважаючи на множинність перелічених елементів облікової політики варто зауважити, що деякі з них характерні лише для суб'єктів певного виду діяльності, форм власності чи форм господарювання або інших особливих умов. Це обумовлює потребу класифікації елементів облікової політики з їх відповідним розмежуванням на

обов'язкову та варіативну складову. Обов'язкова складова характеризує універсальні види діяльності суб'єктів та відповідні облікові методи, варіативна – специфічні або унікальні.

Зокрема, метод обчислення резерву сумнівних боргів слід вважати обов'язковим елементом облікової політики, що дозволяє оцінити реальний стан дебіторської заборгованості підприємства.

Виокремлення класифікаційних ознак елементів облікової політики є об'єктивною умовою побудови її загальної моделі. Це дозволить ефективно адаптувати універсальну модель до параметрів діяльності конкретного господарського суб'єкта. З цього приводу існує думка щодо розмежування перелічених вище складових на елементи власне облікової політики та елементи облікової оцінки. Так, методи амортизації основних засобів, слід вважати елементами облікової політики, а вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів – елементами облікової оцінки [9]. Однак, потреба саме у такій розстановці акцентів викликає сумніви з точки зору її цінності для формування оптимального варіанту облікової політики, оскільки елементи облікової оцінки є невід'ємною компонентою облікової політики, а саме – її методичної складової.

З метою уточнення обов'язкової регламентної компоненти облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості необхідно враховувати зміни до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» згідно з наказами Міністерства Фінансів України № 363 від 23.05.2003 р., № 731 від 22.11.2004 р., № 1213 від 9.12.2006 р., № 1591 від 9.02.2011 р., № 627 від 27.06.2013 р. [11].

Відповідно до заданого вище нормативного документа, підприємство зобов'язане обчислювати резерв сумнівних боргів, оскільки поточна дебіторська заборгованість, що є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю.

Величина резерву сумнівних боргів визначається за одним із методів: 1) застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; 2) застосування коефіцієнта сумнівності. За методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів. За методом застосування коефіцієнта сумнівності величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності.

Коефіцієнт сумнівності може розраховуватися такими способами:

- 1) визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході;
- 2) класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення;
- 3) визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років.

Зазвичай, при умові існування вибору перевага надається найпростішому з пропонувананих способів. При дослідженні даного питання було узагальнено вітчизняний та зарубіжний досвід регулювання та обліку резерву сумнівних боргів, на підставі чого зроблено висновки:

1) різниця існуючих підходів щодо обчислення величини резерву сумнівних боргів за допомогою коефіцієнта сумнівності полягає лише у тому, які суми беруть участь у розрахунку і як, власне, визначається коефіцієнт;

2) вітчизняні методики розроблені з урахуванням міжнародного досвіду, подібні до міжнародних, але в той же час відзначаються більшою трудомісткістю та складністю розрахунку.

Зважаючи на те, що жодна з нормативно закріплених методик розрахунку резерву сумнівних боргів априорі не може виражати його реальну суму, а лише прогнозовану, вважаємо, що у цьому аспекті ступінь свободи бухгалтера може бути значно розширено для надання йому можливості застосування професійного судження.

Так, при обчисленні величини сумнівного боргу на основі класифікації дебіторської заборгованості можна скористатися методом припущення щодо відсотку сумнівних боргів за кожною класифікаційною групою, що значно спрощує процедуру визначення відповідних коефіцієнтів сумнівності. Така методика не суперечить загально визнаним методологічним концепціям обліку, а тому може нести рекомендаційний характер щодо визнання у складі елементів облікової політики підприємств та у Примітках до річної фінансової звітності.

Висновки. Питання обґрунтування альтернативних рішень у обліковій політиці саме щодо конкретних об'єктів обліку потребують подальшого опрацювання. Ця теза є актуальною і стосовно дебіторської заборгованості з розрахунків.

У наукових підходах до формування загальної моделі облікової політики найбільш цінними є пропозиції щодо використання методу моделювання. Пріоритетними завданнями такого моделювання є ідентифікація елементів облікової політики, їх первинна класифікація на обов'язкові та варіативні. Відповідно, обов'язкова компонента облікової політики включає імперативні норми і методи обліку, варіативна – специфічні або унікальні. Деталізація елементів облікової політики додатково потребує розмежування її організаційної та методичної складової. Зокрема, в частині обліку дебіторської заборгованості, організаційна складова облікової політики повинна розкривати інформацію щодо порядку документування й обробки бухгалтерської інформації, використання відповідних бухгалтерських рахунків, порядку та строків проведення інвентаризації, порядку розкриття інформації у фінансовій звітності та ін. Методична складова повинна розкривати процедурні аспекти методики обчислення резерву сумнівних боргів.

Зважаючи на те, що усі законодавчо закріплені методики обчислення резерву сумнівних боргів ґрунтуються на наближених оцінках, вважаємо

припустимим застосування альтернативних методів і процедур, сформульованих на основі професійного судження бухгалтера, які на його думку дають можливість найбільш точно визначити величину резерву сумнівних боргів за звітний період,	що відображується у Звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат та дозволяє визначити чисту реалізаційну вартість дебіторської заборгованості, що відображується у Балансі (Звіті про фінансовий стан) підприємства.
---	---

Література.

1. **Барановська Т. В.** Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / **Т. В. Барановська**; Нац. аграр. ун-т. – К., 2005. – 21 с.
2. **Буряк І. О.** Облікова політика як складова організації обліку заборгованості за розрахунками / **І. О. Буряк** // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка». – 2015. – Вип. 2 (4). Частина 1. – С. 214-217.
3. **Власова І. О.** Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / **І. О. Власова**; Нац. аграр. ун-т. – К., 2005. – 20 с.
4. **Євдокимов В. В.** Моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і практика застосування: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / **В. В. Євдокимов**; Держ. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К., 2005. – 21 с.
5. **Єфіменко Т. І.** Сумнівна дебіторська заборгованість: формування облікової політики [Електронний ресурс] / **Т. І. Єфіменко** // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – Вип. 1 (11). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_37.
6. **Житний П. Є.** Організаційно-методологічні аспекти облікової політики фінансово-промислових систем: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.09 / **П. Є. Житний**; Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К., 2009. – 32 с.
7. **Кубік В. Д.** Моделювання як метод формування облікової політики підприємства / **В. Д. Кубік** // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – 2015. – Том 14. Вип. 2 (30). – С. 171-184.
8. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/635/>.
9. Облікова політика підприємства – 2018: що є частиною облікової політики, а що – обліковою оцінкою [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/3123-chto-yavlyaetsya-chastyu-uchetnoj-politiki.html>. – Назва з екрана.
10. **Охромович О. Р.** Організаційно-методичні спрямування реформування бухгалтерського обліку в країнах СНД: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / **О. Р. Охромович**; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2005. – 21 с.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» № 237 від 8 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
12. **Сахчинская Н. С.** Учетная политика коммерческих организаций: методология формирования и механизм реализации: Автореф. дис. ... докт. екон. наук: 08.00.12 – «Бухгалтерский учет, статистика» / **Н. С. Сахчинская**; Тольяттинский государственный университет. – Тольятти, 2011. – 38 с.
13. **Супрунова І. В.** Розвиток оцінки в бухгалтерському обліку: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / **І. В. Супрунова**; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2010. – 20 с.
14. Steve Collins. Accounting policies (2010). www.lwaltd.com. Retrieved from <http://www.lwaltd.com/wp-content/uploads/2010/04/Accounting-Policies.pdf>.
15. **Stonciuvienė N., Zinkeviciene D., Martirosianiene L.** (2016). Principle-Based Agricultural Business Accounting Policy Formation. Business Challenges in the Changing Economic Landscape. Vol. 1. Eurasian Studies in Business and Economics. Vol. 2/1. pp. 37-58.
16. **Sunday A.** (2015). Choice of Accounting Policy: Effects on Analysis and Interpretation of Financial Statements. American Journal of Economics, Finance and Management. Vol. 1. № 3. – pp. 190-194.

References.

1. *Baranovska T. V.* (2005). *Oblikova polityka pidpriemstv v Ukraini : teoriia i praktyka* [Accounting Policy of Enterprises in Ukraine: Theory and Practice]. *Abstract of dissertation of candidate of economic Sciences*. Kyiv, p. 21 [in Ukrainian].
2. *Buriak I. O.* (2015). *Oblikova polityka yak skladova orhanizatsii obliku zaborhovanosti za rozrakhunkamy* [Accounting policy as a component of accounting for debt settlement]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnogo universytetu. Seriya «Ekonomika» – Scientific Bulletin of Mukachevo state University. Series «Economy»*, issue 2 (4), part 1, 214–217 [in Ukrainian].
3. *Vlasova I. O.* (2005). *Oblik rozrakhunkiv z debitoramy ta kredytoramy* [Accounting for settlements with debtors and creditors]. *Abstract of dissertation of candidate of economic Sciences*, Kyiv, p. 20 [in Ukrainian].
4. *Yevdokymov V. V.* (2005). *Modeliuvannia systemy bukhhalterskoho obliku : teoriia i praktyka zastosuvannia* [Modeling the accounting system: the theory and practice of application]. *Abstract of dissertation of candidate of economic Sciences*. Kyiv, p. 21 [in Ukrainian].
5. *Yefimenko T. I.* (2014). *Sumnivna debitorska zaborhovanist : formuvannia oblikovoi polityky* [Doubtful receivables: formation of accounting policies]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii – Economy. Management. Innovations*, Issue 1 (11). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_37 [in Ukrainian].
6. *Zhytnyi P. Ye.* (2009). *Orhanizatsiino-metodolohichni aspekty oblikovoi polityky finansovo-promyslovykh system* [Organizational and methodological aspects of accounting policy of financial-industrial systems]. *Abstract of dissertation of doctor of economic Sciences*. Kyiv, p. 32 [in Ukrainian].
7. *Kubik V. D.* (2015). *Modeliuvannia yak metod formuvannia oblikovoi polityky pidpriemstva* [Modeling as a method of forming an enterprise accounting policy]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia – Market economy: modern theory and practice of management*. Vol. 14, Issue 2 (30), pp. 171–184 [in Ukrainian].
8. *Metodychni rekomendatsii shchodo oblikovoi polityky pidpriemstva ta vnesennia zmin do deiakykh nakaziv Ministerstva finansiv Ukrainy* [Methodical recommendations on accounting policies of the enterprise and amendments to some orders of the Ministry of Finance of Ukraine]. (2013). *zakon.help*. Retrieved from <https://zakon.help/law/635/> [in Ukrainian].
9. *Oblikova polityka pidpriemstva – 2018: shcho ye chastynoiu oblikovoi polityky, a shcho – oblikovoiu otsinkoiu* [Accounting policies of the company - 2018: that is part of the accounting policy, and what – the accounting estimate]. (2018). *www.buhoblik.org.ua*. Retrieved from <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizaciya-buxgalterskogo-ucheta/3123-chto-yavlyaetsya-chastyu-uchetnoj-politiki.html> [in Ukrainian].
10. *Okhramovych O. R.* (2005). *Orhanizatsiino-metodychni spriamuvannia reformuvannia bukhhalterskoho obliku v krainakh SND* [Organizational and methodological directions of accounting reform in the countries of the Commonwealth of Independent States]. *Abstract of dissertation of candidate of economic Sciences*. Kyiv, p. 21 [in Ukrainian].
11. *Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 10 «Debitorska zaborhovanist»* [Regulation (Standard) of Accounting 10 «Accounts Receivable»]. (1999). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> [in Ukrainian].
12. *Sahchinskaya N. S.* (2011). *Uchetnaya politika kommercheskih organizatsiy: metodologiya formirovaniya i mehanizm realizatsii* [Accounting policy of commercial organizations: methodology of formation and implementation mechanism]. *Abstract of dissertation of doctor of economic Sciences*. Tolyatti, p. 38 [in Russian].
13. *Suprunova I. V.* (2010). *Rozvytok otsinky v bukhhalterskomu obliku* [Development of assessment in accounting]. *Abstract of dissertation of candidate of economic Sciences*. Zhytomyr, p. 20 [in Ukrainian].
14. *Steve Collins*. *Accounting policies* (2010). Retrieved from <http://www.lwaltd.com/wp-content/uploads/2010/04/Accounting-Policies1.pdf> [in English].
15. *Stonciuviene N., Zinkeviciene D., Martirosianiene L.* Principle-Based Agricultural Business Accounting Policy Formation. *Business Challenges in the Changing Economic Landscape*. 2016. Vol. 1. *Eurasian Studies in Business and Economics*. Vol. 2/1. pp. 37–58 [in English].
16. *Sunday A.* Choice of Accounting Policy: Effects on Analysis and Interpretation of Financial Statements. *American Journal of Economics, Finance and Management*. 2015. Vol. 1, No 3, pp. 190–194 [in English].

Аннотация.

Канцедал Н. А., Пономаренко О. Г. Научное обоснование составляющих учетной политики относительно дебиторской задолженности.

В статье осуществлено научное обоснование составляющих учетной политики относительно дебиторской задолженности с целью дальнейшей генерации релевантного содержания регламентных документов на уровне государства и отдельного предприятия. Применяя методы диалектического познания, абстрактно-логический, анализа и синтеза, систематизированы научные труды отечественных и зарубежных ученых по проблемам построения рациональной учетной политики. Доказано, что наибольшую научную ценность представляют предложения по использованию метода моделирования составляющих оптимальной учетной политики (в том числе и по дебиторской задолженности) на основании сочетания ее обязательной (императивные нормы и методы учета) и вариативной компоненты.

Ключевые слова: учетная политика, дебиторская задолженность, резерв сомнительных долгов, приказ об учетной политике.

Abstract.

Kantsedal N., Ponomarenko O. Scientific substantiation of components of accounting policy regarding accounts receivable.

The article provides a scientific substantiation of accounting policy components for accounts receivable with a view to further generating relevant content of regulatory documents at the state and individual enterprise level. Applying the methods of dialectical cognition, abstract-logical, analysis and synthesis, the scientific works of domestic and foreign scholars on the problems of constructing a rational accounting policy were processed. It is proved that the greatest scientific value is the suggestions on using the method of modeling components of optimal accounting policies (including those concerning receivables) based on the combination of its mandatory (imperative norms and methods of accounting) and the variability component.

Key words: accounting policy, accounts receivable, reserve of doubtful debts, order of accounting policy.

Стаття надійшла до редакції 22.02.2018 р.

Бібліографічний опис статті:

Канцедал Н. А. Наукове обґрунтування складових облікової політики щодо дебіторської заборгованості / Н. А. Канцедал, О. Г. Пономаренко // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2018. – № 1. – С. 87-94.

Kantsedal N., & Ponomarenko O. (2018). Scientific substantiation of components of accounting policy regarding accounts receivable. Actual problems of innovative economy, No 1, pp. 87-94.

